

Smotra Dalmatinska

La Rassegna Dalmata

DODATAK
Objavitelju Dalmatinskomu

SUPPLEMENTO
all' Avvisatore Dalmato

Cijena je na godinu Objavitelju Dalmatinskomu i Smotri Dalmatinskoj za Zadar kr. 6; za Austro-Ugarsku kr. 8; samom Objavitelju Dalmatinskomu za Zadar kr. 3; za Austro-Ugarsku kr. 5; samoj Smotri Dalmatinskoj za Zadar kr. 3; za Austro-Ugarsku kr. 5. Na polugodinu i na tri mjeseca plaća se sukladno. Pojedini brojevi Objavitelja Dalmatinskoga stoje 6 para, a pojedini brojevi Smotre Dalmatinske isto 6 para. Zastarjeli brojevi para 20.
Pitanja za predaju, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstbe, uz koja nema priligne preplate, biti će povraćena. — Pretplate se šalju postanskim naputnicama. — Rokopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju.
Pisma i novce treba šaliti „Uredu Dalmatinskog Objavitelja u Zadaru“
Za uvrstbu Oglasa u zadnju stranu valja se obratiti Tiskaru

Prezzo d'associazione per un anno: Per l'Avvisatore Dalmato e la Rassegna Dalmata per Zara cor. 6; per la Monarchia A-U. cor. 8; per l'Avvisatore Dalmato soltanto, per Zara cor. 3; per la Monarchia A-U. cor. 5; per la Rassegna Dalmata soltanto, per Zara cor. 3; per la Monarchia A-U. cor. 5. Semestre e trimestre in proporzione. Un singolo numero dell'Avvisatore Dalmato costa cent. 6; un singolo numero della Rassegna Dalmata cent. 6. Numeri arretrati cent. 20.
Domande d'abbonamento senza il relativo importo non vengono prese in considerazione; domande per inserzioni non accompagnate da un'anticipazione corrispondente vengono respinte. — Abbonamenti ed anticipazioni si spediscono mediante assegno postale. — Manoscritti non si restituiscono. — Lettere non sfrancate si respingono.
Corrispondenze e donari sono da indirizzarsi all'Ufficio dell'Avvisatore Dalmato in Zara.
Per l'inserzione degli Avvisi nell'ultima pagina rivolgersi alla Tipografia

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

SI PUBBLICA AL MERCOLEDÌ ED AL SABATO

Pad Przemysla

Przemysl je pao u utok. Protivniku se nije prepustila tvrgjava, koju su naše hrabre čete za četiri i po mjeseca sa lavskom srčanosti branile protiv premoćna neprijatelja koji nije žalio nikakvih žrtava, nego samo mjesto, gdje su se do sada nalazila utvrđenja. Nije neprijatelj slomio snage bedemova, nego su sami branici u zadnjem času, kada se živežna sredstva bijahu iscrpila poslije nego su bili opkoljeni za više od devetnaest sedmica, razorili braniče od čelika, betona i zemlje, topove i ratna sredstva, e da ih ne ostave protivniku. Nije neprijatelj nego je vrijeme istrošilo otpornu snagu posade, nije oružje niti neprijateljeva napadačka srčanost nego je glad prisilila branioce tvrgjave da napuste oružje. Doista su oni časno vodili borbu protiv neprijateljskih gomila, što su kao bujica pridolazile; oni nijesu vodili prostu pasivnu obranu; oni se nijesu zadovoljavali da nepomični kao stijena odoljevaju neprijateljskim navalama; oni su pače sa smjelošću i srčanosti neprestano provaljivali, da napanu na neprijatelja i sa neumornom su budnošću i snagom neprestano kršili okove, kojima je neprijatelj htio da opase tvrgjavu. Opsjedač se nije žacao ni od ogromnih žrtava, samo da navalama osvoji tvrgjavu, ali je sva sila njegovih upornih napreznaka bila ostala bezuspješna; suzbijen pri navalama i progonjen provalama opsjednutih, morao je svakoga puta da pobjegne izvan domašaja vatre tvrgjave i njene posade. Pače i u zadnjem času, kada su zalih tvrgjave bile već na koncu, posada je u snježnoj provali pokazala zube opsjedrača. Tek kada su skladišta bila prazna, kada ni najveće skućavanje potrošnje nije više pomagalo, posada je učinila ono što joj je bilo zapovjegneno i, iscrpivši sve mogućnosti obrane, prepustila je neprijatelju ruševine, koje nemaju nikakve vrijednosti. Przemysl je pao časno.

Sa divnim junaštvom, kome je teško naći premca u povijesti, hrabra posada i njene junačke vogje vjerno i neustrašivo ispunili su svoju vojničku dužnost sve do zadnjega časa i ubrali su, i u nesreći, neuvele lovorike. Gdje se pruža tako svijetao primjer postojanosti, žilavosti i hrabrosti, ne treba očajavati; gdje se sa takom uzornom junačkom srčanosti izdržava najteže iskušnje sudbine, tu se ponos i pouzdanje ne mogu uskolovati.

Neuporediva djela przemyslske posade izbijaju jasno na vidik iz dugoga trajanja vrlo

uspješnoga otpora. Tvrgjava se dva puta opsjedala; a to je po sebi već neobična pojava u povijesti tvrgjavnih ratova. Za ovijeh dvaju opsjedanja Przemysl je bio opkoljen od prilike za 165 dana, dakle duže nego ikoja druga velika kopnena tvrgjava u novije doba. Plevna god. 1877 bila je opsjednuta za 142 dana, Pariz za njemačko-francuska rata 131 dan a Belfort 105 dana. Doduše su Sevastopolj i Port-Artur bili opsjednuti za duže vremena; ali to bijahu pomorske tvrgjave, čije se opsjedanje razvijaju pri drukčijim i težim prilikama. Przemysl je ne samo dao najduži otpor, nego tvrgjava uz to nije podlegla uspjehu neprijateljskoga oružja; ona se nije predala, što bi bila na to prisiljena napadajinih opsjedračevim uspjehom, koji bi se bio približio do kritične blizine, nego je bila prepustena neprijatelju pošto su bili sasvim porušena sva utvrđenja, oružje, ratna sredstva, mostovi i drugi za vojenoga gledišta značajni predmeti. I tu se iskazala naša volja; i tu se po osnovi nanijela šteta neprijatelju.

Przemyslski junaci, koji su se za četiri i po mjeseca snažno opirali, nijesu se uzalud borili, nijesu se uzalud žrtvovali za domovinu; jer je Przemysl ispunio zadatak, koji je imao da ispuni. Kao kolac ostao je za četiri i po mjeseca u neprijateljevu mesu, privlačio je i sputavao je njegove snage, dok su se na bojištima zbivali značajni događaji. Treba se sjetiti položaja kakav je bio prije nego je Przemysl bio opkoljen, pak će se odmah upoznati značaj tvrgjave. Tada su Rusi bili prodrli preko Karpat i nastojali su da provala prema Krakovu. Sada je pak karpatska kosa čvrsto u našim rukama, a ruska je provala put zapadne Galicije zaustavljena. Przemysl ima znatno učeeće u tome razvoju. On je bio jakim pomagačem. Samo je to pak uloga, koja pripada tvrgjavama u modernom ratu; one ne služe glavnim ciljevima operacija, nego pomoćnim čimicem u okviru cjeline. Niti pad niti obrana koje tvrgjave može da odluči o ratu. Zauzeće Pariza odlučilo je o ispadku njemačko-francuske rata, ne stoga što je Pariz jaka tvrgjava, nego stoga što je Pariz glavni grad Francuske. U istočno-azijskome ratu zauzeće Port-Artura nije odlučilo o ratu, a tako ni u ovome ratu zauzeće Antwerpena, premda se ovaj smatra najvažnom od modernih tvrgjava. Odluka se donosi na bojnome polju i između poljskih vojski, koje predstavljaju glavne bojne snage država. Djelovanje tvrgjave, koje premda je vrlo dragocjeno ipak je i ograničeno donosi sa sobom, da se mora imati uvijek na umu i njen

pad. Vodstvo je naše vojske već od nekoga vremena znalo, da je udarena granica prehranjivanju posade, pak se mogla pouzdavati, da neće neprijatelj nego glad savladati posadu. I zbila se posada živo opirala sve do krajnje granice ljudske mogućnosti, i tijekom je izdržala, dok potpuno nije ispunila svojih zadataka. Hrabri vojnici u Przemyslu s požrtvovnim su junaštvom poslušili osnovama cjeline; sada pak, kada nakon ispunjenja svojih zadataka do krajnosti nepobijegjeni ostavljaju mjesto svojih slavnih djela, vojska i domovina pozdravljaju ih sa divljenjem i sa zahvalnosti.

Iz stana ratne štampe.

BEČ, 26. Javljuju iz stana ratne štampe: „Naprema ruskim vijestima o padu Przemysla konstatuju se ovi autentični podaci: Ruševine Przemysla bile su prepuste neprijatelju, po naredbi, bez prethodna poziva, bez pregovaranja s neprijateljem i poslije temeljito pripravljenog uništenja svega ratnog materijala. Personalno stanje posljednje nedjelje opsjedanja iznosilo je 44.000 momaka pješadije i artiljerije, i to za dvije trećine bijahu čete narodnog ustanka. Od toga treba odbiti gubitak od kojih 10.000 momaka prigodom zadnjeg ispada dneva 19 marča. Uz to 45.000 ljudi, i to radnika, kočijaša, konjušara i željezničkog i telegrafskog osoblja, namještenih na osnovu zakona o ratnim datcima; napokon 28.000 ranjenika i bolesnika. Naoružanje tvrgjave sastojalo se svega od 1.050 topova sviju kalibara; to bijahu u većem dijelu zastarjeli modeli iz god. 1861 i 1875, koji su inače bili na vrijeme polagumani. Posljednji ruski napad u noći od 21 na 22 marča bio je odbijen — budući da je već dio topova bio već polaguman — jedino vatrom pješadije i mitraljeza i sa malo još nelagumanih topova.

Telegrami Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.
RAT.
Naši bojevi u ruskoj Poljskoj i Galiciji.
Zarobljeno 500 Rusa.
BEČ, 26. Službeno se objavljuje, 26 marča: U Karpatima nastavlja se žestok boj. Ponovljeni ruski napadi bili su po danu i po noći odbijeni. Opći položaj nepromijenjen. U prostoru oko Zaleszkyia naše su čete otele Rusima jedanaest uporišta i zarobile preko 500 ljudi.

„Kotor grad i komunitati od Bokah kotarskih po svojema odabranima savsiem se sarcem raduju na dobro došastvo vašega Pruzvišenoga Gospodstva u ovu daržavu.“
„Mi se pokorno klanjamo Veličanstvu našega milostivoga Cesara i Kralja, koji ni silje takvoga blagodarna junaka našega istoga slavna naroda“, za obraniti ne i staviti nas na oni put, koji ni može biti od najveće sreće i koristi.“
„Čuli smo z povied, bariak smo napeli, a slavu vidimo. Ti Bože daj da možemo ispuniti našu pravu dužnost, prikazajući naše sarce i čistu vjernost našem premlilostivome kralju, a dostojno pošalu ovakome zapovjedniku svoega naroda obranitelju, a našem slavnomu uputitelju.“

General se vozio na ratnoj lagji, koju su sljedila 22 broda. Pošto se u Hercegovinom zaustavio dva dana, dne 24 kolovoza ugie u Verige. Vožnja zapovjednikova od Veriga do Kotora, kako savremenici pripovijedaju**), naličila je triumfu; prolazak pak mimo Prčanj i Dobrotu bijaše tako veličanstven i ganutljiv, da lakove slave naš zaliv ne vidje ni prije ni poslije. Prozori svih kuća bijahu okičeni cvijećem i dragocjenim zastorima, svi trgovački brodovi, urešeni zastavama, izredani uzduž obala po cijeloj duljini mjesta, a pred njima s jedne i s druge strane šest „tartana“ (ratnih lagja) sa velikim topovima, spravnim na pozdrav. Ispred svake kuće krećahu put generalove „korvete“ lagjice, pune naroda, odjevna u svečano ruho, koji oduševljeno pozdravljajše predstavnika zakonitog svog vladara.

Ljetno sunce uzveličavaše taj sjajni prizor. Skladni zvuk zvana na svim crkvama razlijegeše se po zalivu, a praskom mužara i grmljavinom topova odjekivahu ove naše vrelne hridi.

U tomu svečanom času općina prčanjska pozdravi Rukavinu ovim riječima:

*) Rukavina bijaše Ličani.
**) M. Ivanović: Della dedizione delle Bocche di Cattaro i t. d.

Na frontu u ruskoj Poljskoj i zapadnoj Galiciji bješe se topovski boj. Zvonik u mjestu Paradyzu, na jugo-istok Sulejova, morao se hicima spaliti, jer se konstatovalo, da je služio neprijateljskoj artiljeriji kao stanica za opažanja.

Zamjenik poglavice generalnog štaba v. Höfer podmaršal.

Bojevi njemačkih četa.

BERLIN, 26. Wolff Bureau javlja: Veliki glavni stan, 26 marča. Zapadno bojište. Na visovima duž Meuse na jugo-istok Verduna pokušali su Francuzi kod Combres-a ponovo i u jačemu napadu da zauzmu naše pozicije, ali su bili poslije žestoka boja suzbijeni. Bojevi na Hartmannsweilerkopfu još traju. Istočno bojište. Ruski napadi na jezerske uzine na istok Augustova bili su odbijeni. Vrhovna uprava vojske.

Naredba o uredjenju potroška kruha i mliva. Karte za kruh.

BEČ, 26. Pošto se izvršio popis zalih žita i mliva i pošto su već ustrojeni Zavod za promet žitom i Centrala za kukuruz, a da se urede zalih, čije se popisivanje, s obzirom na ratno stanje, na isti način ne može obaviti, kao što se ne može ni u njemačkom Carstvu, sada se Ministarstvom Naredbom utvrđuje potrošak mliva, do daljih odredaba, sa 200 grama za svaku osobu. Mjesto 5 grama mliva može se potrošiti 7 grama kruha. Za težačko pučanstvo, koje živi poglavito od žita, utvrđen je dnevni potrošak sa 300 grama žita, ili onoliko mliva što se od toga može praviti, ili kruha.

Daljih izuzetaka, ograničenih na prijeko potrebitu mjeru, može Ministarstvo unutrašnjih posala iznimno dopustiti. Kontrolne mjere za izvršavanje pravila o potrošku, sastoje se u izdavanju službenih priznanica (karte za kruh i brašno) i to s obzirom na zalih što su se pri popisivanju nasle u privatnome posjedu; zatim u uvođenju knjiga bilježnica za pekare i trgovce brašnom i kruhom. Karte za kruh izdavaju se u opće za sve osobe što su u jednom gazdinstvu, dakle i za djecu bilo kojih godina. Izdavanje kruha pripušteno je u gostionama i u krčmama samo uz marke za kruh.

U gazdinstvima željezničkih stanica, na željezničkim kolima za blagovanje i na parnim brodovima izdavaće se potrebni kruh bez prikazivanja iskaznice. U slučaju nužde, političke zemaljske vlasti mogu narediti novo popisivanje zalih. Prekršaji protiv ovijeh propisa kazniće se novčanim kaznama do 2000 kruna, a pri prilikama koje bi ih otežavale do 5000 kruna, ili kaznama do 3 dočino do 6 mjeseci zatvora. Moći će se kazniti i na gubitak obrtnoga ovlaštenja.

Ove će sistematske mjere, pretpostavljajući razborito sudjelovanje pučanstva, a naročito samih organa uprave, osujetiti osnovu naših neprijatelja da nas glaglu umore.

„Ova ponizna Komunitad od Perčanja puna radosti i veselja radi slavnoga i čestitoga vašega dadasca, u koga zamiera Kip prislavni svojega pruzvišenoga Kralja i Cesara Francuska drugoga, Komu pridaje dandanašnji onu čistu i stavnu vjernost, koja je bila u nje sarce zapečaćena još od davnih vjekova, od parvih nje otaca.“

Žudi i prosi od Gospodina Boga sa sviem sarcem da kraljevstvo njegovo bude kraljevati dokle bude svietliti sunce i mjesec i da ona bude pod njegoviem prislavlviem stiegom živieti do konca od svieta.

„Ufa pak ona stanovito, da će biti gledana Njegoviem okom premlilostiviem, kako od blagodarna oca, zaštićena i branjena kako od moguća kralja i branitelja, koemu se ona čistijem sarcem danas posvećuje.“

Pod večer istoga dana stigne generalovo brodolje pod sv. Iliju u Dobroti, gdje se usidri i prenoći, jer nije moglo nastaviti put do Kotora radi potpune tišine. U jutro sljedećeg dana prista brodolje uz kotorsku obalu. Kaptol stolne crkve s biskupom na čelu izagie Rukavini u susret sve do „Luže“ na dnu obale. Pod baldakinom, nošenim od četvorice kanonika stupajše dostojanstveno prestavnik Njeg. Velič. zajedno s biskupom između gustih redova ušićenoga naroda i vojske, uz svirku glazbe i pucanje mužara i topova. Povorka je prolazila ispod veličanstvenih slavoluka, iskličnih cvijećem, zastavama i prigodnim pjesmama. General bi uveden u stolnu crkvu sv. Trifuna, gdje je slušao sv. Misu, za koje je biskup držao prigodno slovo. Iza dovršene Službe Božje uzagie Rukavina na propovjedačnu, od progovori narodu u ime svoga uzvišenoga vladara, a po tom primi zakletvu vjernosti od bokelskih prvaka i od župnika. Na to cijeli narod svečano zapjeva zahvalnu pjesmu „Tebe Boga hvalimo“. Po dovršenom obredu pokloniše generalu u ime općina: Kotora, Dobrote, Prčanja i Hercegovnoga lijepu zbirku skupocenog narodnog oružja, izragienog u „filograni“. Rukavina se malo vremena zadržao u Boki. Prije odlaska upravio je prčanjskoj općini ovo pismo:

Političke prilike u Boki Kotorskoj na osvitku XIX. vijeka.

(Piše N. Luković).

Dolazak Austrije.

Padom mletačke republike nastaje za Boku teški časovi. Tko će ju odsle štiti? Tko će zapovijedati? Tko slušati? — Ovo bijahu upiti, koje su sami sebi upravljali bokeljski rodoljubi, kojih je za sreću u Boki onda bilo dosta; a među njima se isticao naš dični domorodac Petar Franov Luković, Razabrali se bokeljski prvaci i sakupili se u Kotoru na 22 svibnja 1797, kod bivšeg mletačkog proveditura Lorenza Soranzo, da vijedaju o spasu domovine. Zaključiše, da se ništa ne mijenja u upravi, dok se ne upoznađu prave posljedice dogadjaja, koji su se onih dana zbili u Mlecima. Privremenu vladu povjeriše provedituru, koji se morao brinuti za red i sigurnost u gradu i okolici. Iza ove, držale su se koncem svibnja i polovicom lipnja druge dvije skupštine, koje su se ograničile na to, da izdadu zgodnih odredaba za sigurnost. Megutim općinsko vijeće u Prčanju, sastavljeno od 76 članova, jednodušno zaključa na 6 srpnja 1797, da će se postaviti pod moćno okrijeje Cesara i Kralja Frana II. uz uvjet, da im ostanu neozlegjene sve povlastice, što su do tada uživali, te izabra dva poslanika, koji će s općiti zaključak prčanjskog vijeća općem sastanku Bokelja, što se onih dana imao držati. Evo doslovno tog važnog zaključka, iz koga ćemo se uvjeriti, kako su naši oci, odlučili o budućnosti svog zavičaja.

Laus Deo.

A di — 6 — sei luglio 1797 Perzagno.

Lo splendore dell'armi austriache rese salutari in faccia le più forti Europee Nazioni, e la soavità del felice Dominio di Sua Maestà Imple Rle Francesco II. hanno destato nell'animo di cadaun Individuo di questa Comunità di Perzagno sensi di vera ammirazione, ed ossequio. Dopo l'abdicazione dell'ex

Veneto Governo, dietro alle notorie accadute vicende, resi noi tutti componenti la Comunità medesima nella primiera libertà, e chiamati dalle attuali critiche circostanze di deliberare sul futuro nostro destino siccome riputiamo di trovarci felici all'ombra dell'alta Sovranità e Padronanza della prelodata Maestà Sua; così l'unanime e concorde voto di tutta questa Com.à è di volontariamente dedicarsi all'Augusto Sovrano medesimo, e suoi legittimi Successori.

A tal effetto va Parte posta per l'Illmo Sigr. Giorgio Sbutiga Capitano e Sigr. Giuseppe Giurovich, Pasqual Verona, Trifon Lazari, e Pietro Lucovich Giudici ordinari; che siano eletti gli SS.ri Giuseppe Lucovich q.m. Andrea, e Francesco Florio in deputati di questa Com.à per dover intervenire nel prossimo Congresso Provinciale, ed ivi estendere il risultato nostro sentimento di voler implorare, che S. M. Francesco 2.do Imperatore e Re degni d'accogliere questa nostra Com.à, nonchè tutti li qui presenti, e gli absenti individui del primo e del secondo ordine, abitanti e villici, che la compongono, sotto l'Augusta sua Protezione e Sovrano Dominio, pronti di girare col mezzo de Deputati a tal oggetto eletti dal Congresso in nome di tutta questa Ossequiosissima Comunità la più incorotta Fede e volontaria Sudditanza all'invocato Augusto Cesare medesimo, offrendo le proprie sostanze e vite per la di Lui maggior gloria ed esaltamento.

La qual parte letta e ballottata ebbe voti favorevoli Nr. 76 — settantasei Contrari niuno; e per ciò fu presa*).

Treći sastanak Bokelja držao se na 8 srpnja na otočiću Bl. Gospe od Škrplja pred Perastom, gdje se zaključilo, da se Boka preda Habsburškom caru. Dan 22 kolovoza 1797, bijaše za Boku kotorsku dan nevignija slavlja. Toga naine dana pripisje prvi put austrijska vojska pod zapovjedništvom Matije barona Rukavine. U luci „Rose“ dočekaše je prestavnici svih bokeljskih općina, koji oslovise zapovjednika ovako:

*) Libro C., str. 5 (u općinskom arhivu u Prčanju).

Dopust konjičkome generalu R. Brudermannu.

BEČ, 27. „Armee-Verordnungsblatt“ (List vojnih naredaba) javlja: Cesar je naredio da se konjičkome generalu Rudolfu Brudermannu na njegovu molbu, koju je podnio iz zdravstvenih razloga, udijeli dopust za čekarinom.

Engleski parni brodovi potopljeni.

LONDON, 26. Agencija Reuter: Lagja „Delmira“ na putu u Boulogne, bila je potopljena od njemačke podmorske lagje. Momčad dobila je 10 časaka vremena da izagje iz broda; ona se iskrcala na otok Wight.

LONDON, 26. „Daily Chronicle“ javlja iz New-Yorka: Parni brod „Denver“ pruge Mallory, na putu iz Bremana u New-York, potonuo je nasred oceana; uzrok nije poznat. Putnici i momčad spasili su se.

Turski uspjesi protiv Engleza.

CARIGRAD, 27. Iz glavnoga se stana javlja: Odred naših četa, koje djeluju protiv Sueckoga Konala, naišao je u okolici Konala na malenu englesku kolonu i uništio ju je. Poslije toga je odred zapodio uspješnu vatra protiv dviju engleskih prijevoznih lagja, na kojima je bilo četa. Drugi je odred uspješno pucao u englesku prijevoznicu lagju.

Dio naših četa iznenada je napao na neprijatelja na južno-zapadnoj strani Bassoraha i oteo mu je položaje, koje bijaše zauzeo.

U Dardanelima nema ničega nova.

Holandijski parni brod potopljen.

LONDON, 26. Admiralty saopćuje o potopljenju holandske lagje „Medea“, čije ime bilo je velikim slovima napisano na bokovima lagje, da je u četvrtak u 10 s. prije p. bila kod Beachy-Head-a zaustavljena od podmorske lagje „U. 28“, koja joj je naložila da baci u more čamac u kom se ukrcala momčad; po tom bila je potopljena.

Przemysl i njegov pad

Posljednja „Reichspost“ donijela je pod nazivom *Vom Feinde unbesiegt* veoma lijepi članak o padu tvrđave Przemysla. Iz toga ćemo članka iznijeti ovdje glavne misli:

Vijest, da je Przemysl pao, duboko se kosnula našega srca, ali ipak treba smjelo i hladno toj vijesti u oči pogledati. Przemysl je pao, utvrde su njegove porušene, hrabrim njegovim braniocima oteo je oružje; ali ruska vojska nije jurišem osvojila bedema, niti su ruski topovi porušili utvrdu, a nije ni neprijateljeva nadmoćnost izbila braniocima oružja iz ruku. Glad, taj silni neprijatelj, kome se ni najhrabrija vojska ne može oprijeti, savladala je Przemysl. Kada je odvažna posada potrošila i posljednji obrok, sama je stala rušiti utvrde, kojih joj nijedan neprijatelj od mesa i krvi ne bi bio nikada oteo. Pred glad, tijekom groznim bratom smrti, hrabri su branioci Przemysla položili oružje, i u nesreći svojoj, ovrđeni aureolom neobičnoga junaštva. Sto su oni učinili za ove druge opsade, koliko su pretrpjeli, kako se junački branili, kako su odvažno provajivali iz grada, koliko li su jada neprijatelju zadali, kako su do posljednjega časa ustrajali na svome mjestu, sve će ovo kasnije povijest pripovijedati, a njima će u vječnoj knjizi obezbijediti nezbrisivu uspomenu slave i junaštva. S punim su pravom novine njemačkog carstva još prije nekoliko sedmica isticala, da je ova opsada jedna od najtragičnijih epizoda u svjetskoj povijesti, a Rusi su otkriveno priznali, da se posada Przemysla tako junački drži, da im zadaje samo golemi jada. Poginule su glave, bolna srca hrabri branioci ostavili ruševine onih utvrda, koje su motrile njihovu ponosnu slavu; ali nika im bude utjehom, da nesreća ne može okaljati njihove junačke časti, da domovina neće nikada zaboraviti njihovu besprimjerna samoprijava, da će njihovo junaštvo potomcima biti uzornim primjerom domovinske ljubavi.

Nema na svijetu tvrđava, kojih nije moguće osvojiti. Vrijeme je tako silan opsjedatelj, da mu se nijedna posada ne može u beskonačnosti oprijeti. Zadatak tvrđave, koju neprijatelj može u svako doba sa svih strana zatvoriti, sastoji se u tome, da za što duže vremena zaustavi neprijateljevo prodiranje, da što više neprijateljskih sila drži zaokupljenim, da neprijatelja što više oslabi. Taj je zadatak Przemysl ispunio, i to u času, kada se neprijateljska bujica bijaše razlila preko granica Galicije; Przemysl je tada

„Noi Mattia Rucavina Signore di Bojnograd, Cavaliere dell'insigne Ordine di Maria Teresa, Generale di Battaglia al Servizio di Sua Maestà Imperiale Reale Apostolica, e Comandante un Corpo d'Armata di Sua Cesarea Maestà in Dalmazia, e nelle Bocche di Cattaro.“

A qualunque faciamo ampla ed indubitata Fede a lume della verità qualmente la Fedelissima Comunità di Perzigno, non solo sotto il Governo ex Veneto di cui era. Suddita di è sempre dimostrata fedele, costante ed attaccata al proprio Sovrano come palesano le Pubbliche Ducali ed Attestazioni che si trovano manite, ma ancora altresì nella caduta di quel Governo si è saputa contenere con lodevoli direzioni, unitosi con la Città di Cattaro Capitale di questa Provincia, della quale furono il sostegno nelle insurrezioni d'alcuni mal intenzionati della Provincia stessa, seppa e con forze di Uomini destinati al soccorso di quella Città e con Bastimenti armati tenerla illesa da qualunque sopranvenuta sino al Nostro arrivo, che per loro volontaria dedizione felicemente la copriamo.

Noi soddisfatti delle loro palesate dimostrazioni d'ubbidienza ed attaccamento al Venerato Nome dell'Augusto Nostro Imperatore e Re Apostolico, e con applauditi onori a Noi fattici nella Nostra Venuta in questa Provincia che sono simboli di loro filiale attaccamento, perciò li muniamo delle presenti Nostre Attestazioni ad istanza del loro attuale Capitano Giorgio Sbutega onde possa essere a loro conforto per valersene di testimonio fedele, onde si renda degna in ogni tempo della Sovrana Paterna predilezione. In quorum fidem etc.

Cattaro ai 18 Settembre 1797
Locum sigilli
Mattia Barone Rucavina.

Generala je Rucavinu naslijedio grof Rajmund Thurn, a ovoga general Tomu baron Brady. U listopadu god. 1797, francusko se brodovlje usidri u luci sv. Križa posjedu dubrovačke republike, namjerom,

zaustavio neprijatelja, zadao mu je silnih gubitaka i tako je omogućio našoj vojsci da opet dogje u posjed fronta na Karpatima.

Vise nije mogao nik tražiti od Przemysla, pak stoga njegov pad ne može nikako da oslabi naše uvjerenje, da će se konačna pobjeda nasmitati našoj vojsci. Ova nesreća, koliko teška bila, ne smije da skrši našu postojanost, već nam je potrebno da hladno i mirno podnesemo sve promjene, kojih mora biti u svakom, a osobito u ovome ratu. U ovome smo ratu doživjeli dosta neugodnih i teških časova; ipak smo imali prilike da se uvjerimo, da je naša vojska iza svake nesreće pokazala još više odvažnosti, još više hrabrosti, još više junaštva, pak ćemo tako prebojati i žalost za Przemyslom, jer smo uvjereni, da će se naša vojska i unaprijed onako hrabro boriti, kako se do sada borila, čime je pomislila sve račune naših neprijatelja, koji su sa zloridnim osmjehom govorili i pisali o rasulu dunavske Monarhije.

Koliko je mogao i dokle je mogao, Przemysl je učinio svoju dužnost, i to u najtežoj fazi ove gigantske borbe. Sto danas dolazi u posjed Rusi, nije više Przemysl, nego mjesto gdje je Przemysl stajao, nije grad, koji je dao ime tvrđavi, već gomila ruševina. Misle li Rusi povratiti tvrđavu u njezino prijašnje stanje, čeka ih isti posao, kao kad bi na kome drugome mjestu Galicije htjeli sagraditi kakvu novu utvrdu. Pad je Przemysla za neprijatelja od uzgredne koristi.

Obrana Przemysla.

Vojni stručnjak „Nene Freie Presse“ piše: Tvrđava Przemysl, ležeći na srednjem toku Sana, gdje se sastaju veliki prometni putevi iz istočne Galicije prema austrijskoj Sleziji, Moravskoj i gornjoj Ugarskoj, morala je u ratu protiv Rusije igrati veliku ulogu. Oslanjajući se na Przemysl, laui se u augustu izvršilo usređenje naše glavne sile, vojski generala Dankla i Aufenberga, koja je bila određena za ofenzivu u Poljskoj na istok Vисле. Iza bitke na zapad Lavova, kada je potardi novog okupljanja naših četa Przemysl bio opkoljen od neprijatelja, tvrđava je privezala uza se preko 150.000 Rusi, kojih tako protivnik nije imao u svojim operacijama na ratištu. Prema službenim austrijsko-ugarskim podacima palo je pred Przemyslom 40.000 Rusi; petrogradski listovi dže pače, da su Rusi izgubili tu oko 70.000 ljudi.

Prva je opsada tvrđave započela 16 septembra. Sve do 14 oktobra bilo je samo topničkih bojeva. Tada su se bez izuzetka izjalovili svi pokušaji neprijatelja, da dovuču tesko topništvo u blizinu tvrđave. Hrabra je posada izvela u to doba više provala, jednu veliku na 25 septembra, koja je sasvim razorila ruske opadne radnje prema istočnoem frontu.

Kada je neprijateljsko vodstvo saznalo za novu austrijsko-ugarsku ofenzivu, kategorički je zapovjedilo zapovjedniku opsadne vojske, generalu Ratku Dimitrijevu, da jurišem osvoji Przemysl. Prva se strašna navala neprijateljskih masa izvršila 5 oktobra protiv sjevernog, južno-istočnog i istočnog fronta. Drugog je dana neprijatelj ponovio navalu; mjestimice se bio približio do 200 metara izvanjskim utverdama. U noći od 6 na 7 oktobra rusko tesko topništvo s besprimjerno je zestinom zapodjelo bombardovanje kao pripremu za drugi juriš, koji je izveden u zoru 7 oktobra. Jednome je bataljonu 76. ruske pješačke pukovnije doduše pošlo za rukom, da provali u jednu utvrdu, ali je tu bio unisten, izuzevši 149 ljudi, koji su se preдали.

U noći na 8 oktobra i dana 9 oktobra izveli su Rusi treći i posljednji juriš. Onda se neprijatelj počeo povlačiti, a na 10 oktobra ušle su naše čete u Przemysl.

Neprijatelj bijaše megjutim sagradio jaku obrambenu prugu u prostoru Medyka-Stari Sambor. Naše su čete na 13 oktobra udarile na ove pruge. Oko 27 oktobra nastao je na ratištu u Poljskoj ovaj preokret, koji je bio uzrok, da su se njemačko-austro-ugarske vojske, koje su bile uznapredovale do Varšave i Ivanogoroda, morale povući prema pruskoj Sleziji i Krakovu. Bilo je jasno, da su se nasukoro morale pridružiti ovmoe povlačenju i pobjedonosni ostali djelovi austrijsko-ugarske vojske u središnjoj Galiciji na donjemu Sanu i u prostoru Medyka-Stari Sambor. Tako su se morali prekinuti do tada uspješni bojevi na donjemu Sanu i na pruzi Medyka-Strij.

Prvih dana novembra neprijatelj je počeo po drugi put opsjedati Przemysl. O drugoj opsadi tvrđave još nema službenog izvješća. Iza nekih bezuspješnih pokušaja da bombarduju utvrdu, Rusi su se zadovoljili jednostavnom opsadom Przemysla u nadi, da će ga predobiti glagu. Njihovo se očekivanje ispunilo. Iza opsade od četiri i po mjeseca Przemysl se predao 22 marča o. g.

da prođre u bokokotorski zaliv. Zapovjednik brodovlja contreadmiral Brueys pozva Bradya, da mu kroz deset dana preda Boku. General bijaše u nepriklifici, ne znajući što da radi, jer ne raspolagase nego malenom posadom. Općina mu prečanska javi, da je sa svoje strane spremna sve žrtvovati, samo da obrani Boku od neprijateljskih napadaja. Primjer Prečanjana slijedili su i Dobročani, što je austrijskog zapovjednika tako osokobilo, da je admiralu odgovorio, da mu ne može predati Boku, a u slučaju, da bi se Francuzi usudili u nju dnuti, da će njezini stanovnici, svi kao jedan, ustati na neprijatelja. Na to se brodovlje udaljilo. — Početkom god. 1798, prođu se, da se afrički gusari približavaju našim obalama, da ih opjlačkaju. Općina prečanska naoruža tartanu kapetana Luke Lazzari i otpremi je sa 50 ljudi, va zaustavi gusare. — Za vrijeme Bradyeva upravljanja Bokokom naša je općina više puta novcem pripomogla državnu blagajnu u Kotoru, a za nekoliko je mjeseci na svoje troškove uzdržavala jedan austrijski bataljon. Osim općine doprinosale su u ovo doba ne malim svotama za uzdržavanje carske vojske u Kotoru i pojedine obitelji, tako n. pr. citamo u jednom spisu iz onoga vremena (Libro C., str. 50 u opć. arh.), da je obitelj Marka i braće Verona izdala u šest puta jakih svota („somme rilessibili in sei differenti epoche“), a tako i obitelj Florio. Sve je ovo potaklo Bradya, da izda općini i pojedincima nekoliko pohvalnih pisama. Osim ovih, u općinskom se arhivu čuvaju mnogobrojne priznanice, izdane našem mjestu od Bradyevih nasljednika: Vjekoslava vit. Gaussa, Frana Marije barona Carneia Stefane, Frane vit. de Nicoletti i drugih za mnoge usluge što ih je Prečanj Austriji iskazao od god. 1797. do 1805. Sličnim se ispravama mogu podičiti i općine: paraška i dobrotska. A nijesu to mita laskavcima, nego zaslužena priznanja, koja uz tisuće mletačkih povelja sačinjavaju naš dragocjeni zalog, koji će pokoljenjima svjedočiti, kako su stari Bokelji znali osvojiti srca onih, koji su njima vladali, svojom iskrenom vjernošću!

Glavosi štampe.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ piše o hrabrom držanju posade prema daleko jačemu neprijatelju, da ono obezbeđuje častan spomen tjem junačima u povijesti ovoga svjetskoga rata. Što je samo bilo do ljudskih sila, sve je učinjeno; sačica je branitelja do zadnjeg časa bila na svome mjestu, a kada je i zadnja sila prestala, tvrđava je časno pala.

„Vossische Zeitung“ piše: Dvadeset se sedmica u junačkim bojovima tvrđava junački opirala svima očajnim napadajima silnoga neprijatelja. Obrana se sa mnogim provalama vodila sasvjem u modernom duhu ratovanja, ofenzivno, čime je vezala velike vojne sile uza se i tako ispunila svoj pravi zadatak. Zauzeta je tragički, što se usprkos prekrasnom držanju morala predati radi izvanjskih prilika, protiv kojih su ljudske sile sasvjem nemoćne.

„Berliner Tageblatt“ piše: Nema sumnje, a i neprijatelj mora to priznati, da su general Kuzmanek i dična mu posada najsvajesnije ispunili svoju dužnost, da su pokazali krajnju srčanost i najžaljavju ustrajnost, braneći do kraja mogućnosti tvrđavu. Neprijatelj ne bi nigda zabilježio protiv ove tvrđave ni najmanjega uspjeha, da mu nije nestajica hrane priskočila u pomoć. Danas pak moramo s postovanjem govoriti o požrtvornim ljudima i prema zaslugi štovati junačke Przemysla.

„Deutsche Tageszeitung“ piše: Tvrđava nije pala od ruskog oružja, već prisijena glagu. Tjem nije stekla slavu ruska vojska, već hrabri branitelji Przemysla, koji su se četiri i po mjeseca junački opirali svima neprijateljevim napadajima.

„Kölnische Zeitung“ veli izmegju ostaloga: Neprijatelj nije pala u ruke tvrđava, već skup ruševina. Sa iskrenom tugom prima njemački narod glas o tom dogogaju. To će pak neprijatelj platiti na bojnim poljanama, jer pobjedu ne stječu čvrste kule i gragjevine, već čelična junačka srea.

„Kölnische Volkszeitung“, naglašujući hrabru obranu tvrđave piše: Rusima će ovaj uspjeh donijeti malo veselja, jer su utvrde, municija, topovi i drugi predmeti bili na vrijeme razoreni, te su Rusi dobili nož bez ostrice. S dubokim se poštovanjem sjećamo ovih junačkih branitelja.

„Germania“ piše: Posada je bila vrlo junačka. Neprijatelj nije uspio, da zauzme tvrđavu u boju niti na juris; to mu nikad ne bi bilo ni uspjelo. Zato je i tim tužnije, što su Rusi postigli to neumoljivom silom prirode, glagu. Svaki će se Nijemac pridružiti pohvalnim riječima punima priznanja, kojima se sjetila posade poluslužbena „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“.

U Rim je došao glas o predaji Przemysla posve neočekivano brzo.

„Giornale d'Italia“ slavi junaštvo branitelja, koji njesu ni za čas odali slabost. Przemysl je ponovan slavni list u ratnoj povijesti Monarhije.

„Tribuna“ piše: Obrana Przemysla za tako dugo vremena nov je slavni list u povijesti ratova austrijsko-ugarske Monarhije, ravna je onoj Plevne, Jureneti i Port-Artura i biće na sve vjekove u vojnim anajima dostojan primjer vanredne hrabrosti.

„Venkov“, upoređujući Przemysl s Port-Arturom, završuje: Oni su se borili, oni su se žrtvovali, oni su stradali i časno su do zadnje sitnice izvršili svoju vojničku dužnost.

„Čeh“ razlaže: Kako je jednom Zrinjski zapovjedio, da se Siget digne u zrak prije predaje Turcima, tako je i Kuzmanek naredio začaju provalu. I zadnjega je časa hrabra četa pokazala krajnje junaštvo, pošije nego je već tri dana glad mučila sve pučanstvo, gragjansku i vojnu. Ovakvo se bore junaci i predaju se onda, kada su još posljednji put oglasili svoje oružje s neprijateljskim.

„Narodna Politika“ veli: Ni obećanja, ni grožnje, ni svi napori Rusi njesu mogli ništa učiniti, dok im nije pomogao pritisk viših sila i elemenata, kojima se niko ne može oprijeti. To pak neće umaniti slavu posade i zapovjednika Kuzmaneka, kojima i neprijatelj priznaje svaku čast.

Poginuli i ranjeni dalm. vojnici

Iz vjesnika o bolesnicima i ranjenicima, br. 265, 268, 269, 273, 280, 295.

Markanović Jovo, gonjač, umro od tifa 20 novembra 1914 u prič. bolnici br. 1/15; sahranjen u Zavrlici.

Ivanković Luj, umro od tifa na 6 decembra 1914 u prič. bolnici br. 1/13, sahranjen u novom groblju u Koceljevcu (Srbiji), u grobu br. 64.

Misovčić-Dražaković Juraj, pješak, pješ. reg. br. 22 2 nak. kump. rođen u Suhom-Dolu g. 1881, umro od istrošenosti 29 decembra 1914 u prič. bolnici br. 1 u Klagenfurtu, sahranjen u tamošnjem groblju „Annabühl“, 3 polje, XII red, u grobu br. 8.

Gjukić Ivan, radnik, rođen g. 1865, umro od srčane klenjuti 7 januara 1915 u Eperies-u, sahranjen u tamošnjem rimokatoličkom groblju.

Balkić Marko, pješak, dom. pješ. reg. br. 23, 5 kump., rođen u Biogradu kod Zadra g. 1876 umro od upale pluća 8 januara 1915 u prič. bolnici u Szekesfehervár-u, sahranjen u tamošnjem groblju St. Lékla.

Romić Todor, pješak, pješ. reg. br. 22, 11 kump., rođen u Pristegu g. 1887, umro od upale pluća 6 januara 1915 u prič. bolnici u Szekesfehervár-u, sahranjen u tamošnjem grčko-istočnom groblju.

Fatović Tome, pješak, pješ. reg. br. 22, 11 kump., rođen u Rivnju g. 1892, umro od gnojjenja krvi, 10 januara 1915 u prič. bolnici u Szekesfehervár-u, sahranjen u Szentlőkös-kom groblju.

Gjapić Sime, pješak, dom. pješ. reg. br. 23, 7 kump., rođen u Biteljiću g. 1890, ranjen hicem u ruku i rame, umro od sušice 12 januara u prič. bolnici br. 2 u Zagrebu; sahranjen u tamošnjem groblju, polje 48, red 6, u grobu br. 153.

Ispravci popisu br. 93.

Prnjak a ne Prnjat Josip Matin, pješak, pješ. reg. br. 22, rođen u Urnišu 1892, poginuo 19 oktobra 1914.

RODOLJUBI! Sjetite se oskudnih porodića vojnika, koji su pozvani pod oružje!
Prinosi se šalju: Ratnom pripomoćnom uredu kod c. k. Namjesništva (Odsjek I) u Zadru.

Zemaljski Odbor Općinskim Upraviteljstvima u Dalmaciji o opskrbljivanju hranom.

Zemaljski Odbor Kraljevine Dalmacije razaslao je svima Općinskim Upraviteljstvima ovu okružnicu:

„Na mnoge upite, koji su stigli ovomu Odboru u pogledu opskrbe hranom pripučje, da se je ovaj Odbor na nadležnom mjestu zauzeo, da se Dalmaciji priskrbi hrana, koja bi odgovarala načinu življenja našeg pučanstva. Nu i ako se to postigne, prilike su u cijeloj Monarhiji takove, da množina brašna koje će Dalmacija dobiti, mora biti ograničena na najnužnju potrebu. Zaliha žita, koja postoji u državi, mora naime biti dostatna sve do nove žetve.“

Taj državnoj potrebi treba da se svi bez razlike podlože, a dosta će zavijesti o razboru i o dobroj volji svakoga pojedinoga graganjina, da mu ovaj tret, što mu ga nameću viši državni interesi, bude lakši.

Zemaljski Odbor sa zadovoljstvom je opazio, da se je pučanstvo Dalmacije znalo bez osobitih poteškoća prilagoditi zahtjevima, koje je na njega stavilo ratno stanje i u drugom pogledu, pa je uvjeren da će ono i samo i u ovom pitanju znati odabrati put koji vodi do uspjeha. Ali će mu to bez sumnje biti dosta lakše zgodnom poukom i ako ga se na vrijeme upozori na pravo stanje.

C. k. Namjesništvo je u tom pravcu već izdalo shodne pouke c. k. političkim vlastima; nu Zemaljski Odbor očekuje osobita uspjeha, ako i vlasti izabrane slobodnom voljom pučanstva budu u istom pravcu radile, te u tu svrhu apelira na domoljublje općinskih uprava i svih općinskih časti.

Treba pučanstvo upozoriti, da štedeci hranu, a u prvom redu brašno, i kad se ima sredstava da se nabavi, ne koristi se samo državi, već i onomu koji šteti. Ni državne ni autonomne vlasti ne mogu dopustiti, da dok jedan ima u izobilju, i više nego mu je potreba, drugi treba da skapava od glada; i iz te potrebe da hrana bude jednako podijeljena među pučanstvom, po osobi a ne po imanju, bile su proglašene osobite naredbe, koje uređuju potrošak živeza, ograničujuć svakoga jednako na ono, što mu je za život svakako potrebno. U interesu je svakoga da te naredbe najvoljnije poštuje, i kad nema vlasti koja ga nadzire, jer ako potroši ono, što mu je dovoljno potrošiti, drugu hranu neće moći dobiti.

Ima se takogjer upozoriti pučanstvo, da one hrane koju ono najradije jede, a to je u Dalmaciji kruh, neće moći više dobiti u običnoj množini ni vrsti, te da se mora prikovnuti već sada na druge hrane, a u prvom redu, na kukuruz, štedeći zalihne upoence, koje možda postoje za dane, kad se ona neće ušice moći dobiti. Nu budući da ni kukuruz neće biti u običnoj količini, treba da se pribrine na vrijeme da na drugi način barem donekle nadomjesti hranu, koja će mu nedostajati. Za to treba nastojati, da se sadi zelje i krumpir i da se iscerpi što je moguće više koristi iz voća uređujuć njegovo upotrebljavanje na način, da ne bude ništa izmješano.

Ozbijom na veliku razliku plodova izmegju pojedinih krajeva naše Dalmacije, tesko je, ako i ne moguće, dati naputaka, koji bi vrijedili jednako za sve predjele Dalmacije, te se baš u tom pogledu inače da očituje djelatnost autonomnih ustanova upozorivanjem pučanstva na ono što kojemu kraju nedostaje i upućivanjem na način kako će tomu najlakše doskočiti“.

Pri tomu neka tomu Upraviteljstvu i njegovim organima bude ravno iskustvo, da do posvećenije nestajice tesko da dogje ondje, gdje se na vrijeme učini sve što je u svojim silama, da zlo zapriječi. Ne smije se sve očekivati od vlasti, već treba sami pregrnuti na dobro.

Ovu će okružnicu propičet svim seoskim glavarama u priprepu, upozorjuć ih i sa svoje strane na one mjere, koje bude u ovom pravcu smatrati potrebnim, da se prijetecoj nestajici doskoči.

DALMATINSKE VIJESTI

Vojena odlikovanja.

Njegovo c. i k. Apostolsko Veličanstvo premilstivo se ustojilo zapovjediti:

da se objavi preivisnje pohvalno priznanje radi priznanja hrabroga držanja neprijateljem: majoru Alfredu vit. Barry, zemaljskoga oružničkoga zapovjedništva br. 9; natporučniku Viktoru Mohru i Dušanu Vesicu, obojici zemaljskoga oružničkoga zapovjedništva br. 9; poručniku voditelju računā Viktoru Luckmannu, zemaljskoga oružničkoga zapovjedništva br. 9.

U vijeću zavoda za promet žitom u ratno doba.

Ministar unutrašnjih posala, na temelju § 11 zavodskog statuta za promet žitom u ratno doba u Beču, imenovao je za članove vijeća ovog zavoda, izmegju ostalih, predsjednika Zemaljskog Gospodarskog Vijeća za Dalmaciju Huberta kanta Borelli u Zadru i člana Gospodske Kuće Antuna viteza Vukovića u Makarskoj.

Imenovanje.

Ministarstvo trgovine imenovalo je poštanskog vježenika Ivana Vicaroviča u Korući poštanskim pomoćnikom.

Članovi ispitnoga povjerenstva za učiteljsko zvanje na nautičkama.

Ministar bogogostvija i nastave imenovao je nadzornika za nautičko izobrazavanje dr.orskoga savjetnika Eugena Gelochia ravnateljera, a ravnatelja trgovinska odsjeka Trgovinske i nautičke akademije u Trstu Vica Bronzina kao i profesora toga odsjeka Ivana Quarantotto, pak profesore nautičkoga odsjeka pomenute akademije Edmunda Kasseggera i Manlija Bradicicha, napokon profesora Scuola superiore di commercio zaklade Revoltella u Trstu dr. Ivana Spadlona članovima ispitnoga povjerenstva za učiteljsko zvanje na nautičkim školama za tri godine, t. j. do kraja godine 1917.

Vojna pripomoć.

Ministarstvo za zemaljsku obranu otpisalo ožujka o. g. br. XVII-4971 ex 1915 odredilo je, ča se rodbini vojnika, koji su bili kao „invalidi“ postavljeno u neaktivni odnosaj, ne ima obustaviti, o čemu da se ima na novo doznati vojna pripomoć po zakonu 26 prosinca 1912 l. d. z. br. 237, ako opstoj svi drugi zakonski uvjeti.

pcinskim Upr-
raciji o opskrbli-
nom.

ne Dalmacije razaslato
stivima ovu okružnicu:
stigli ovom Odhoru
deuje se, da se je ovaj
auzeo, da se Dalmacij
arala načinu življenja
to postigne, prilike su
množina brašna koje
ti ograničena na naj-
koja postoji u državi,
do nove zette.

da da se svi bez razlike
o razboru i o dobroj
anina, da mu ovaj le-
državni interesi, bude

poljstvom je opazio, da
lo bez osobihi pote-
oje je na njega stavilo
u, pa je uvjeren da
nju znati odabrati put
u to bez sumnje biti
ako ga se na vrijeme

tom pravcu već izdalo
vlastima; na Zemaljski
ako i vlasti izabrane
budu u istom pravcu
na domoljublje opcin-
asti.

ti, da stedeći hranu, a
e ima sredstva da se
avi, već i onomu koji
e vlasti ne mogu do-
obilju, i više nego mu
ava od glada; i iz te
ako podijeljena među
imaju, bile su pro-
ureguju potrošak ži-
nako na ono, što mu
U interesu je svakoga
oje, i kad nema vlasti
i ono, što mu je dozvo-
e moći dobiti.

ti pučanstvo, da one
a to je u Dalmaciji
u običnoj množini ni
i već sada na druge
ukuruz, stedeći zalih
dane, kad se ona nee
si da ni kukuruz neće
a se pobrine na vrijeme
ke nadomjesti hranu.
treba nastojati, da se
erpi što je moguće više
vo upotrebljavanje na
eno.

na plodova izmogu po-
tesko je, ako i ne
vrijediti jednako za
baš u tomu pogledu
autonomnih ustanova
no što kojemu kraju
čin kako će tomu naj-

aviteljstvu u njegovom
o, da do posvećanje
gdje se na vrijeme
a, da zlo zapriječi. Ne
i, već treba sami pre-

svim seoskim glav-
i sa svoje strane na
pravcu smatralo po-
ici doskoci.

VIJESTI

ovnanja.
Veličanstvo premilo-

e pohvalno pri-
bitvo držanja pred
vit. Barry, zemaljskoga
r. 9; natporučnicima
e, obojici zemaljskoga
r. 9; poručniku vodi-
u, zemaljskoga oružni-

et žitom u ratu
a, na temelju § 11 za-
tom u ratu doba u
e vijeka ovog zavoda,
maljskog Gospodarskog
konta Borelli u Zadru
na viteza Vukovića u

je.
novalo je poštansko
u Korčuli poštanskim

renstva za uč-
autikama.
ave imenovao je nad-
nje dvorskoga savje-
teljari, a ravatelj
i nautičke akademije
ofesora toga odsjeka
re nautičkoga odsjeka
Kusseggera i Manlija
Scuola superiore di
u Trstu dr Ivana
povjerenstva za uč-
plama za tri godine.

moć.
i obranu otpisora §
15 odredilo je, da s-
ao „invalidi“ p o sta-
ma obustaviti, „odno-
ti vojna pripor odn p
br. 237, ako opstoj-

Iz ove privremene odredbe c. k. Vlade rodbina
gore spomenutih vojnika ne postizava nikakovo zakonito
pravo na pripomoć.

U slučaju pak da rodbina pobira sa strane vojni-
čke vlasti kakovu opskrbu, tada se od vojne pri-
pomoći po zakonu 1912 l. d. z. br. 237 ima odbiti
iznos opskrbe doznačene sa strane vojničke vlasti.

Ispiti za postizavanje pomorskih stepena.

Ministarstvo trgovine naslo je da u pogledu
ispita, što se drže u Trstu, izuzetno odustane za
vrijeme ratnog stanja od rokova ustanovljenih mini-
starskom naredbom 1. marca 1902, L. D. Z. br. 45, za
sazivanje ispitnih povjerenstava za ispite aspiranata
za kvalifikaciju kapetana duge plovidbe, trgovačkog
poručnika i upravitelja velike obalne plovidbe. U sa-
glasnosti s tjem ministarskim odredjenjem Pomorska
Vlada nareguje, da se ispiti za postizavanje gore
naznačenih pomorskih stepena drže u Trstu svakoga
mjeseca.

Ko se namjerava podvrći tjem ispitima, mora
svakako za prva tri dana dotičnog mjeseca prikazati
svoju molbenicu, redovno opskrbjenu potrebnim ispra-
vama, koje imaju da dokažu, da molilac ima uvjele usta-
novljene u l. poglavju gore naznačene ministarske
naredbe, i bistro i tačno naznačiti svoju adresu.

O pripustanju na ispit odlučuje se u najkra-
ćem roku, a to će biti javljeno molioicima zajedno
sa danom kada će početi ispiti, koji će se držati po
sadašnjim propisima.

Vrijeme ukreanja, provedeno na ratnim bro-
vima u svojstvu kadeta, oficira ili oficirskog zamje-
nika, potpuno će se uračunati.

Svjedodžbe zapovjedništava o ukreanju imaju se
priložiti dotičnim molbenicama.

**Le funzioni della Settimana Santa nella
Collegiata di San Simeone.**
(Orario delle s. Funzioni e programma di musica sacra)

La cappella del Seminario teologico, coadiuvata
dagli alunni del Seminario diocesano, sotto la di-
rezione del M. o di Cappella, m. r. don Carlo Ballarin,
eseguirà durante le solenni funzioni della prossima
Settimana Santa il seguente programma di musica
sacra:

Domenica de le Palme: ore 9³ antim. Benedi-
zione pontificale e procesione coll'olivo benedetto.
Al ritorno in chiesa, il coro interno canta il „Gloria
luis“ a due voci pari del m. o. Alesani. — Alla Messa:
L'introito, in gregoriano. — *Gaudeamus:* „Kyrie“ a tre
voci pari. Alesani. „Credo, Sanctus“ — *Benedictus,*
Agnus“ a tre voci dispari — Eucrois: „Passio“ parte
delle turbe a 4 voci pari, in stile classico.

Mercoledì santo: ore 6 pom. Mattutini delle te-
nebre: „Lamentazioni“ in gregoriano. — Responsori
a 4 voci miste * falsobordone alla Palestrina. In
chiusa al Mattutino di questa sera e delle due succes-
sive, la cappella della Basilica Metropolitana, ese-
guirà il classico *Miserere* del m. o. Guglielmi direttore
della cappella Sistina (1727-1814).

Giovedì santo: ore 9.30 antim. Recita delle *Horae.*
Alla Messa: *Krie e Gloria* del m. o. Mattioli con
organo, *Credo, Sanctus e Agnus* del m. o. Alesani a tre
voci dispari. — *Guglielmi:* *Graduale „Cristus factus“*
a 4 voci pari. — Ai mattutini delle tenebre, ore 6 pom.
— *Lamentazioni* in gregoriano. — Responsori a 4
voci miste *** (falsobordone classico).

Venerdì santo: ore 10 antim. Predica del quaresi-
malista, indi *Eucrois: „Passio“ parte delle turbe a 4*
voci pari. — *Bernabei:* Trisagio liturgico greco-latino,
doppio coro a 4 voci (all'adorazione della Croce). —
Alesani: „Popule meus“ a tre voci pari (cappella del
Duomo). — *Sobalich:* „*Vexilla regis“ a tre voci pari*
(cappella del Seminario Teologico). — Ai mattutini
delle tenebre: ore 6¹/₂ pom. *Lamentazioni* ed *Oratio*
Jeremie Prophete in gregoriano. — Responsori a
4 voci miste (falsobordone classico).

La sera, alle ore 8, procesione solenne che, par-
tendo dalla Collegiata di San Simeone, percorrerà le
principali vie cittadine seguendo all'inverso l'ordine
degli anni scorsi. Verrà cantato il „Popule meus“ a
due voci pari dell'Alesani.

Sabato santo: La s. funzione verrà tenuta nella
Justicia Metropolitana alle ore 9.30 antim. Benedi-
zione del fuoco, del Cereo Pasquale, canto delle 12
Profezie, benedizione del fonte battesimale: ore 11.30
Messa con assistenza Pontificale.

Domenica di Pasqua: ore 10¹/₂ antim. nella *Col-*
legiata di San Simeone solenne Pontificale, con omelia
e canto delle antichissime *Aclamations*; in fine be-
nedizione papale.

Lunedì di Pasqua Messa solenne alle ore 10¹/₂
ed ultimo discorso del quaresimalista alle ore 11.

Za naše vojneke na ratistu.

Uprava Pokrajinska dječega vrlu u Arbana-
sima uputila je preko svojih nadležnih vlasti pred-
sjedništvo Pokrajinske zaduge Crvenog Krsta u
Zadru 6 omota ehanog plata, što su za rane naših
vojnika priredile sitne ručice u tome dječjem vrtu.

Lijep primjer.

Pišu nam iz Korčule, 25 o. m.
Djevojčica Marija Smerchich u Korčuli saku-
pila je na uhar Crvenog Krsta iznos od kr. 63 pro-
davanjem ljubica što ih je ona gojila u svom vrtu.

Telegrami za ratne zarobljenike u Rusiji.

Zajednički središnji obavjesni ured obavještajno
mjesto za ratne zarobljenike (Wien, I. Jasomirgott-
strasse, 6) javlja, da prema privatnim vijestima, što
su stigle, sada u Rusiji nijesu dopušteni telegrami od
strane ratnih zarobljenika, pak se stoga preporučuje,
da se zarobljenicima ne brzojavlja sa plaćenim odgo-
vorom.

Pastirsko pismo.

*Drugo pastirsko pismo Presvijetlog Splitskog Biskupa
Dr Ante Gijve je za korizmu 1915.*

U broju 27 veljače o. g. najvjestili smo pastir-
sko Pismo Biskupa Dr Ante Gijvoje za korizmu 1915.
Sada primamo drugo njegovo pastirsko Pismo izdato
za istu prigodu. Presvijetli naime Biskup dr Ante
Gijvoje prigodom korizme običava izdati dva pastir-
ska pisma. Prvim pismom, koje je upravo *Korizmeno*
pastirsko pismo pripoćuje svojim vjernicima korizmeni
otpus, dajući im zgodnih uputa o načinu kako da
posvete korizmeno doba. Drugim pismom u obliku
instrukcije odrugne za šire slojee pučanstva razglaba
koje praktično pitanje koje se odnosi na vjersko-
religiozni uzgoj povjerenne mu pastve. Prve n. p. dvije
godine izrazil utiske primljene prigodom pastirskog
pohopenja cijele svoje združene Biskupije Splitsko-
Makarske koju je u one dvije godine obavio, spome-
nuo je lijepo običaje, koje je našao kod puka i koje pre-
poručuje da se uzdrže; upozoruje na poroke ili mane,
koje je žalosnim sreem opazio te, upotrebi kršćan-

sku nauku, koja iste mane osuguje, pozivlje svoje
vjernike da se njih otrese, buduć im uzrok moralne
propasti na ovom, a mogle bi postati povodom i vje-
čne njihove propasti na drugom svijetu. Ove pak go-
dine učeno i vjesto tumači svome puku potrebitu
nauku o Crkvi. Predstaviv u tu svrhu nauku o ute-
meljenju i zadaći Crkve, govori napose o odnosima
između učee i slušajuce Crkve. Sve to pak je iska-
zano praktičnim načinom da i prosti čitalac, pročitav
ovo pastirsko pismo, može si lako stvoriti pravi po-
jam o crkvi i o dužnostima, koje nas prama njoj vežu.

RAZLIČITE VIJESTI

Zabranjen izvoz i prevoz zlata i srebra.

Austrijska i ugarska Vlada izdale su, svaka za
se, naredbu 20 o. m., kojom se zabranjuje izvoz i pro-
voz zlata i srebra, čistog i legiranog, u štapovima, kao
i zlatnog i srebnog novca. Ministar financija može
odrediti za pojedine slučajeve izuzetak. Prijestupak
protiv naredbe, koja odmah staje na snagu, biće ka-
žnjen. Ovom su naredbom Vlade u našoj Monarhiji,
kojoj u današnje doba mora biti puno do toga da
nadzire izvoz dragocjenih kovina i metalnog novca,
učinile samo ono, što su zapadne zaraćene države i
neke neutralne zemlje učinile već na početku rata.
Što se tiče srebra, možda će po ovoj naredbi onemo-
gućeni izvoz učiniti kraj poskupljivanju bijele kovine.
Kilogram finoga srebra stoji sada u privatnom pro-
metu u Beču već 110 kr., dok bi mu prema london-
skom notiranju morala biti cijena 82—83 kruna. Pre-
glašnj h je godina izvoz zlata i srebra iz naše Mo-
narhije bio dosta znatan. Godine 1912 izvezlo se za
54 a god. 1913 za 103 milijuna sirovog zlata, dok je
zlatnog novca izveženo prve godine za 1035 a druge
za 675 milijuna kr.

Istog dana proglašena je za Austriju naredba,
kojom se odreguje, da se privatno-pravni novčani
dugovi države, koji se moraju plaćati u zlatnom krun-
skom novcu, u zlatnim forintima, u dukatima ili u
kojoj stranoj valuti, mogu plaćati svima plaćevnim
sredstvima krunske valute, t. j. banknotama. Naredba
ima retroaktivnu snagu od 1. augusta 1914. Ugarska
je Vlada izdala sličnu naredbu već krajem prošle
godine.

**Ubrušćei od hartije u korist zvaničnoga
ratnog staranja.**

Ratni pomoćni ured pri c. k. Ministarstvu unu-
trašnjih poslova pokrenuo je u korist zvaničnog rat-
nog staranja akciju za izdavanje ubrušćea od hartije.

Cijena im je 2 pare po komadu. Ubrušćei se od
hartije dobivaju kod „Technische Betriebszentrale des
Kriegshilfsbureaus in Wien, I, Hoher Markt 5.“ Tehničke
prometne centrale ratnoga pomoćnoga ureda ili kod
„Vertriebsstelle, Wien, X, Davidgasse 89“.

Upozoruje se općinstvo i gostioničari na činje-
nicu, da ta akcija ne samo služi vrlo plemenitog ra-
tno-humanitarnog svrsi, već je i sa zdravstvenog gje-
dišta vrlo pohvalna.

**I Capitani provinciali della Stiria, della
Carniola, e di Gorizia in udienza dal
Presidente dei ministri.**

La „Korrespondenz Austria“ annuncia da Vienna:
In esecuzione alle deliberazioni prese nella
conferenza dei capi autonomi delle provincie tenuta
il 13 corr. a Gorizia, il capitano provinciale della
Stiria conte Attems, il capitano provinciale della
Carniola Dr. Susteršić ed il capitano provinciale della
contea principessa di Gorizia e Gradisca monsignor
Dr. Faidutti si presentarono oggi a S. E. il signor
ministro presidente conte Stürgkh al quale, in pre-
senza di S. E. il signor ministro dell'interno Dr. baro-
ne de Heindl, presentarono e motivarono più dettag-
liatamente i desideri della conferenza per quanto
riguarda l'approvvigionamento delle provincie, già
trasmessi al Governo.

Il ministro presidente conte Stürgkh ed il mi-
nistro dell'interno Dr. barone de Heindl dimostrarono
grande interesse per l'iniziativa dei capitani
provincioli, e specialmente il Ministro presidente
esprese la sua piena soddisfazione per la zelante
cooperazione dei capi autonomi delle provincie nella
soluzione della questione dell'approvvigionamento,
daccché questo lavoro comune ha un valore immenso.
Soltanto la cooperazione concentrica di tutti i fattori
competenti renderà possibile la soluzione del diffici-
lissimo problema dell'approvvigionamento. Attual-
mente non è ancora possibile di indicare il quanti-
tativo delle provviste di farina e di granoturco che
verrà assegnato alle provincie, daccché il Governo
non ha ancora dati precisi sulla quantità che verrà
messa a disposizione.

Il Ministro presidente annuncò la prossima
emanazione di un'Ordinanza concernente la regola-
zione del consumo del pane e della farina; però
verrà lasciato al criterio delle singole Luogotenenze
di introdurre per la generalità oppure soltanto per i
centri maggiori della popolazione le carte del pane
e della farina necessarie per il controllo. Il Governo
terrà conto, per quanto possibile dei desideri espressi
nella conferenza di Gorizia e come per l'addietto
rivolgerà la sua massima attenzione a tutte le ques-
ti d'approvvigionamento.

Il Ministro dell'agricoltura Dr. Zenker presso il
quale si recò poi la deputazione, si esprese nello
stesso senso.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

LA GUERRA.

**I nostri combattimenti nella
Polonia russa ed in Galizia.
Presi al nemico undici punti
d'appoggio.**

Fatti prigionieri 500 Russi.

VIENNA, 26. Si comunica ufficialmente il
26 marzo.

Nei Carpazi si continua a combattere violentemente.
Ripetuti attacchi russi vennero ribattuti durante
la giornata e durante la notte. La situazione generale
è inalterata. Nella zona di Zaleszycki le nostre truppe
espugnarono undici punti d'appoggio russi, e fecero
prigionieri oltre 500 uomini. Sul fronte, nella Polonia

russa e nella Galizia occidentale, combattimenti di
artiglieria. Il campanile della località di Pačadyz, a
sud-est di Sulejow, riconosciuto quale vedetta del-
l'artiglieria nemica, venne incendiato a cannonate.

Il sostituto capo dello stato maggiore generale
von Hofer tenente maresciallo.

**I combattimenti degli eserciti
germanici.**

BERLINO, 26. Il Wolff Bureau comunica:
Grande quartiere generale, 26 marzo.
Teatro occidentale della guerra.

Sulle alture della Mosa, a sud-est di Verdun, i
Francesi tentarono con un nuovo vigoroso attacco
presso Combres, di impossessarsi della nostra posi-
zione; ma dopo ostinato combattimento furono ribut-
tati. I combattimenti sul Hartmannswellerkopf durano
ancora.

Teatro orientale della guerra.
Gli attacchi russi nelle stretture fra i laghi ad est
di Augustow furono respinti.

La suprema direzione dell'esercito.

La caduta di Przemysl.

VIENNA, 26. Il quartiere della stampa di guerra
comunica: Di fronte alle notizie russe sulla caduta
di Przemysl, si constatarono i seguenti dati autentici:
Le rovine di Przemysl, in seguito a un ordine
furono abbandonate al nemico senza precedente invito
né trattative coll'avversario, dopo la distruzione lunga-
mente e radicalmente preparata di tutto il materiale di
guerra. Lo stato personale nell'ultima settimana d'as-
sedio ascendeva a 44.000 uomini di fanteria e di arti-
glieria, di cui due terzi appartenevano alla leva
in massa. Vanno detratti circa 10.000 uomini, per-
duti in occasione dell'ultima sortita, fatta il 19 marzo.
erano ancora 45.000 uomini appartenenti alla classe di
operai, vetturali, mozzi di stalla, arruolati in seguito alla
legge sulle prestazioni di guerra, quindi il personale
ferroviario e telegrafico ed in fine 28.000 uomini,
malati o feriti. L'armamento della fortezza era com-
plessivamente costituito di 1050 bocche da fuoco di
ogni calibro, di cui la maggior parte di tipo antiquato
degli anni 1861, 1875, i quali del resto furono tutti
in tempo fatti scoppiare. L'ultimo attacco russo venne
respinto nella notte dal 21 al 22 marzo. Poiché la
maggior parte dei cannoni era già stata fatta scop-
piare l'attacco venne respinto con fuoco di fanteria
e di mitragliatrici, nonché di alcuni pochi cannoni
che ancora non erano stati fatti scoppiare.

Generale di cavalleria collocato in permesso.

VIENNA, 27. L'Armeo Verordnungsblatt“ reca:
l'Imperatore ordinò che il generale di cavalleria Ro-
dolfo Brudermann, in seguito a sua domanda pre-
sentata per riguardi di salute, venga collocato in
permesso, con assegno d'aspettativa.

**L'ordinanza sulla sistemazione
del consumo del pane e dei ma-
cinati. Le carte del pane e della
farina.**

VIENNA, 26. Dopo eseguita la constatazione dei
cereali e dei macinati, dopo la creazione dell'Istituto
pel traffico dei cereali in tempo di guerra, e della
Centrale pel mais, per la regolazione del consumo
delle provviste, il cui effettivo con riguardo allo
stato di guerra, non può venire pubblicato, come non
lo fu neppure nell'impero germanico, venne ora, con
Ordinanza ministeriale, fissato, fino a nuove disposi-
zioni, il consumo dei macinati a 200 grammi per per-
sona. Il consumo di 5 grammi di macinato equivale al
consumo di 7 grammi di pane. Per la popolazione a-
gricola che vive maggiormente di cereali, il consumo
giornaliero è fissato a 300 grammi di granaglie, ossia
alla quantità di macinato o di pane che da esso si può
ricavare.

Ulteriori eccezioni, entro il limite della mi-
sura assolutamente necessaria, possono eccezional-
mente venire accordate dal Ministero dell'Interno. Le
misure di controllo per la regolazione del consumo
consistono nell'emissione di carte ufficiali di legitti-
mazione (carte del pane e della farina), e ciò con riguar-
do alle provviste trovate in possesso privato all'atto
della constatazione delle provviste; inoltre coll'intro-
duzione di libri di prenotazione per i fornai e per i
negozianti di pane e farina. Le carte del pane ver-
ranno in generale rilasciate per tutte le persone pre-
senti in una economia domestica; quindi anche per i
bambini di ogni età. La consegna del pane anche
negli alberghi e trattorie è ammissibile soltanto verso
presentazione di marche del pane. Nei ristoranti delle
stazioni ferroviarie, vagoni ristoranti e sui piroscafi
la consegna del pane necessario seguirà senza pre-
sentazione della carta. In caso di necessità le au-
torità politiche provinciali possono ordinare nuovi ac-
certamenti delle provviste. Le contravvenzioni a queste
prescrizioni verranno punite con multe pecuniarie fino
2000 corone, ed in caso di circostanze aggravanti di
5000, o con pena d'arresto fino a tre, rispettivamente
fino a sei mesi. Può venire inflitta anche la perdita
del diritto all'esercizio dell'industria.

Queste misure sistematiche, premessa una intel-
ligente cooperazione da parte della popolazione e
particolarmente degli organi dell'amministrazione pub-
blica, sventeranno il piano alfattatore dei nostri ne-
mici.

Piroscafi inglesi colati a picco.

LONDRA, 26. Il „Daily Chronicle“ ha da Nuova
York: Il piroscifo „Denver“ della linea Mallory, in
rotta da Brema per Nuova York, durante il viaggio
colò a picco in mezzo all'oceano, per causa ignota. I
passaggeri e l'equipaggio furono salvati.

LONDRA, 27. Notizia della Reuter: Il piroscifo
„Delmira“ in viaggio per Boulogne venne affondato
da un sommergibile germanico. L'equipaggio ottenne
dieci minuti di tempo per abbandonare la nave; e
esso sbarcò sull'isola di Wight.

**I comunicati del quartiere generale turco.
Operazioni contro il canale di Suez e nel-
l'Irak-Arabi.**

COSTANTINOPOLI, 27. Il quartiere generale co-
munica: Un riparto delle nostre truppe, operanti contro

il canale di Suez, si scontrò nei pressi del canale
con una piccola colonna inglese e la sbaragliò; indi
aprì con successo il fuoco contro due navi trasporto
inglesi, che avevano a bordo della truppa. Un altro
riparto cannoneggiò efficacemente una nave trasporto
inglese.

Una parte delle nostre truppe attaccò all'im-
provviso il nemico a sud-ovest di Bassorah e s'im-
possessò delle posizioni da esso occupate.
Nello stretto dei Dardanelli nulla di nuovo.

Piroscifo olandese affondato.

LONDRA, 26. L'Ammiragliato comunica intorno
all'affondamento del piroscifo olandese „Medea“, il
cui nome era dipinto a grosse lettere sui fianchi
della nave, che esso fu trattenuto giovedì alle ore
10 antimeridiane presso Beachy Head dal sommergi-
bile „U. 28.“ Ricevette l'ordine di calare l'imbarcazione
che accolse l'equipaggio, quindi la nave fu fatta
colare a picco.

P. KASANDRIĆ odgovorni urednik
Tiskarnica Josipa Ferrari.

OBZNAVA.

Na temelju § 24, zakona o ratnim činjenjima
nabavljat će se sa strane vojničke oblasti sve vrste
bakra, kao bakrene koltove, druge razne bakrene pred-
mete, bakrene odlomke te bakrenu sirovinu.

Cijena je ustanovljena kako slijedi:
za nekalajisani bakar po kilu kr. 2:30
„ kalajisani bakar „ „ 2:10
Dobava će uslijediti za polit. kotar Zadar, Ben-
kovec i t. d., kod c. i k. Artileriezugshilfdepota u
Zadru kao sabiralištu i to: počamši od 27 ožujka
danomice od 2 do 4 sata po podne u uredu Artil-
eriezugshilfdepota, koji se nalazi na uglu Calle del-
l'Armamento i Porta terraferma.

AVVISO.

Sulla base del § 24, della legge sulle prestazioni
di guerra verrà acquistata da parte dell'Autorità mili-
tare ogni qualità di rame, cioè caldaie di rame, altri
oggetti di rame, cascami e rame greggio.

Il prezzo viene stabilito:
per rame non stagnato per chilo cor. 2:30
„ „ „ „ „ „ „ „ 2:10

L'acquisto seguirà pel distretto politico di Zara,
Benkovec ecc. presso l'i. e r. Artileriezugshilf-
depot in Zara quale deposito, e comincerà dal giorno
27 marzo a. c., dalle ore 2 alle 4 pom., nella can-
celleria dell'i. e r. Artileriezugshilfdepot, sita all'
angolo dalla calle dell'Armamento presso la Porta
terraferma al pianoterra.

**PATRIOTTI, ricordatevi
delle famiglie
bisognose dei militi richiamati!** — Le obla-
zioni sono da dirigersi: **All'ufficio di soc-
corso di guerra presso l'i. r. Luogotenenza**
(Dipartimento I.) in Zara.

CRVENI KRST - CROCE ROSSA

Za Crveni Krst.

Od c. k. žandarske postaje u Salima, i to:
stražm. Čič Pavo kr. 5, podstražm. Goleš Mate kr. 5.
Od c. k. finansijske postaje u Starom gradu
kr. 19:10.
Od odjela c. k. financ. straže u Novalji: nad-
straž. Kraljev Božo kr. 5, nadstražar Filipović Josip
kr. 5.

Od gosp. Eterović-Sorića Ante 1/2 od duhana
prodanog kroz mjesec februar 1915: kr. 3:29.

Pro Croce Rossa.

Da un anonimo per l'adattamento della stazione
di fermata per militi ammalati e di passaggio per
Zara, cor. 300.

Per onorare la memoria della defunta sign. E.
ved. Glišich, dai signori: Calebich Pietro cor. 5, de
Bersa Giuseppe cor. 4, Budak Pietro cor. 2, Bertolini
Alberto cor. 3, de Felicinovich Luigi cor. 4, Vitorelli
Pietro cor. 2, Sala Giuseppe cor. 2, Bernardi Angelo
cor. 1, Drabek Michele cor. 1, Gladrievich Simeone
cor. 1, Ivon Jerko cor. 1, Romei Giuseppe cor. 1.

Per onorare la memoria del def. sign. Francesco
Kolomyczuk, dai signori: Calebich Pietro cor. 3, de
Benvenuti dr Gino cor. 2, Bertolini Alberto cor. 2,
Glišich Giorgio cor. 2, Bernardi Angelo cor. 1, Budak
Pietro cor. 1, Drabek Michele cor. 1, Sala Giuseppe
cor. 1, Vitorelli Pietro cor. 1.

Per onorare la memoria del def. sign. cap. Gio-
vanni Buich, dal sign. Verduš Francesco cor. 2.

Per onorare la memoria della def. sign. Fil. ved.
Detoni, dal sign. de Benvenuti dr Gino cor. 4.

Prilozi za Crveni Krst.

(Slijedi Z a d a r.) Bjedov Rajnović Sava, podčin.
kr. 4:50 — Božić Petar, podčin. 3 — Gračanin Marko,
podčin. 3 — Grizanić Stanko, podčin. 6 — Hodač
Ivan, podčin. 3 — Bucevich Domenico, sottoimp. 6
— Cornoldi I., inserv. 3 — Arbanas Ante, posluž. 3
— Jurinić Sime, posluž. 3 — Koleska I., posluž. 3 —
Kosta J., posluž. 3 — Kuljiš J., posluž. 3 — Lino
Ante, posluž. 3 — Lipari G., posluž. 2 — Ljubičić P.,
posluž. 3 — Marich Aless., posluž. 3 — Maršan Mate,
posluž. 2 — Ljubičić Sime, podčin. 3 — Marušić
Mate, podčin. 3 — Mat

— Vrljka 8 — Zagvozd 32 — Zemunik 2 — Žegar 3 — Dicmo 1 — Grohote 5 — Muć 22 — Pašman 5 — Ston 7 — Zadar-Brodarica 10 — Zlarin 5 — Gradac 1:78 — Janjina 5 — Komin 5 — Pučišće 16:50 — Risan 8:76.

Sakupljeno na prozorčiću od naslovnika poštanskog ureda u Žegar u kr. 41:81, dopriniše: iz Krupe, Vukčević Sava ž. pok. Gjura kr. 5 — Jovančević Gjuro, glavar 5:07 — Jovančević Stevan 4 — Jovančević Todor 1 — Jovančević Steva ž. Petrova 1 — Ljubičić Senija ž. Todora 1 — Dragičević Mijat iz Golubića 2 — iz Žegara: Kopalija Ilija 2 — Jurišić Vicko, poš. poslovač 1 — Lulić Vjekoslav, oruž. stražm. 2 — Vukčević Lazica 1 — Ušljebrka Mijat 1 — Ušljebrka Adam 1 — Kopalija Todor 1 — Nanić Todor 2 — Vulinović Tode 2 — Antunović Nikola 2 — Maksimović Jovan 1 — Kubat Milija pk. Laze 1 — Krneta Kate ž. Nikole 1 — Jajić Ljuban pk. Nikole 1 — Obradović Vajka ž. Gjura 1 — Čengić Josip 0:40 — Zelić Vasilj 0:34 — Komozeć Marta ž. Nikolina 2.

Sakupljeno kod c. k. poštanskog ureda u Žegar u prigodom isplacivanja poštanskih doznaka za uzete konje kr. 60:— a dopriniše: iz Žegara, Zelić Božo, glavar kr. 4 — Komozeć Jovan pk. Spire 2 — Komozeć Jeka 2 — Komozeć Dušan pk. Stevana 1 — Komozeć Jovan pk. Steva 2 — Komozeć Vaso pk. Sime 2 — Komozeć Nikola pk. Pavla 2 — Komozeć Lazo pk. Kuzmana 2 — Komozeć Čiro pk. Nikole 2 — Komozeć Jeremija pk. Muje 1 — Komozeć Vasilj pk. Stevana 2 — Komozeć Damjan 2 — Komozeć Muje 2 — Kusalo Sava 1 — Zelić Sava ž. Ilije 1 — Sukara Lazo pk. Gluše 1 — Kljajić Vasilj pk. Jovana 1 — Zelić Spasenija pk. Jerosima 1

— Zelić Vasilj pk. Gluše 1 — Mijić Jeka ž. Ilije 1 — Kubat Staniša 1 — iz Golubića: Veselinović Mijo, arambaša 3 — Veselinović Dane pk. Adama 2 — Veselinović Gjuro 1 — Veselinović Ana ud. pk. Jovana 1 — Veselinović Lazo pk. Stevana 1 — Dragičević Milan 1 — Dragičević Lazo 2 — iz Krupe: Svonja Stevan pk. Gnjatije 2 — Gužvica Todor pk. Laze 2 — Ljubičić Lazo pk. Kuzmana 2 — Mijić Lazo pk. Vida 2 — Predojević Trivun pk. Todora 1 — Jovančević Gjuro 1 — Glušac Petar 1 — Bijanković Stevan 2 — Jovančević Gjuro, glavar Krupe, prigodom veselja na obljetnici 66 godina vladanja našeg premilostivog Cara i Kralja Frane Josipa 1 položio kr. 2.

Poštanski namještenici u Dalmaciji dopriniše za januar i februar 1915 kr. 1413:93.

Sakupljeno u Komizi kr. 1338:—, dopriniše: Općina kr. 300 — Martinis A. 10 — Mardesić Petar 20 — Bračin don Juraj 25 — dr. I. Mariani 20 — Mardesić A. I. 20 — Mardessich Freres & Ci. 40 — Mardesić Ivan p. Kuzme 40 — Mardessich fralelli 40 — Petrić Niko 20 — Nazor N. 5 — Mardesić-Beg Ante 10 — Foretić J. V. 10 — Gelich Antun 10 — Kučić Niko, prof. 10 — Vitaljić Ante, učitelj 5 — Righi Paško 5 — Mardesić K. p. Josipa 20 — Giacconi Antun 10 — Mariani Andrija p. Frane 10 — Marinković Raimund 10 — Božanić Jakov p. Nikole 2 — Marinković Marinko 1 — Spadoni Klement 10 — Schneider Emerich 2 — Mardesić Jakov p. Mate 1 — Božanić Marga žena Nikole 1 — Marinković Bast. p. Andrije 5 — Tomičić Andrija 2 — Tomičić Jure 1 — Zanki Vicko p. Luke 1 — Marinković Vicko p. Jakova 1 — Vitaljić Ante p. Andrije 1 — Vitaljić Miho p. Miha 5 — Borčić Nikola p. Ivana 2 — Ta-

sovac Mijo 1 — Piteša Ante 2 — Kuljiš Perina 4 — Kuljiš Andrija Vickov 1 — Marinković Vicko p. Mate 4 — Mardesić Vinka rogi. Foretić 10 — Mardesić-Beg Jakov Lukin 5 — Usmani A. 5 — Mik braća Torre 10 — Mardesić Vicko p. Petra 2 — Giacconi Franjo 2 — Zambarin Ante p. Vicka 1 — Vitaljić Paval p. Ante 5 — Fadić Vicko p. Mate 1 — Marinković Andrija pok. Pavla 2 — Petrić Ivan p. Nikole 1 — Mardesić Niko p. Ivana 1 — Petrić Bartul p. Ivana 2 — Vidović Jerko 5 — Marinković Josip Ivanov 1 — Giacconi Ivan p. Andrije 1 — Marinković Andrija Ivanov 1 — Marinković Vicko Rudi 2 — Zanki Paval p. Petra 2 — Klič Josip, veslar 2 — Marinković ud. Pavica 1 — Cesareo Ivan 2 — Mattered Paskval 1 — Petrić Bartul pok. Nikole 1 — Marinković Ante Ivanov 1 — Marinković Marija Ivanova 1 — Politeo Petar 1 — Božanić Nikola pok. Ante 1 — Božanić Petar Goleš 1 — Borčić Paval Pavlov 1 — Petrić Paval pok. Bartula 1 — Petrić ud. Antica 2 — Petrić Nikola pok. Ivana 1 — Simić Andrija pok. Simona 1 — Kuljiš Nikola pok. Stipana 1 — Simić Ivan pok. Simuna 1 — Marinković Paval pok. Jakova 1 — Zanki Stipan pok. Ante 1 — Kuljiš Miho pok. Ante 1 — Zanki Vicko pok. Ante 1 — Vitaljić Miho pok. Andrije 1 — Vitaljić Dauce Ivan pok. Luke 2 — Vitaljić Andrija pok. Andrije 2 — Vidović Milica 1 — Vidović Ante pok. Ivana 1 — Bogdanović Petar pok. Luke 1 — Vidović Vinka 1 — Bogdanović Paval Petrov 2 — Marinković Andrija Ivanin 5 — Bogdanović Domina 1 — Borčić Marija ž. Vicka 1 — Božanić Vicko pok. Petra 1 — Borčić Ivan pok. Petra 1 — Vitaljić Andrija pok. Josipa 1 — Mladineo Jakica 1 — Vitaljić Vinka

Andrija 1 — Božanić Niko pok. Mate 1 — Petrić Kata ud. pok. Ivana 1 — Vitaljić Vicko pok. Petra 1 — Mladineo Lukrica 2 — Andrije 1 — Božanić Vinka ž. Mate 1 — Kuljiš ud. Domina 5 — Giacconi Doma ž. Jakova 1 — Zanki Katica ž. Frane 1 — Vitaljić Katica pok. Ivana 1 — Jurjević Matija ž. Vicka 1 — Božanić Mate pok. Ante 1 — Božanić Ivan pok. Ante 1 — Božanić Luka pok. Ante 1 — Tadin Anka 2 — Vitaljić Josip Nikolin 2 — Božanić Marica 2 — Petra 1 — Marinković Pavica 2 — Donata 2 — Božanić Ante pok. Vicka 1 — Repanić Mandina ž. Ante 1 — Repanić Dinka ž. Ante 1 — Mardesić-Bilka ud. Kata 1 — Marinković Vinka ž. Jerka 1 — Marinković Marijeta ž. Mate 5 — Pessler Rikard 2 — Zuanic Mate p. Andrije 2 — Ivčević Grgo 1 — Fadić Andrija pok. Miha 2 — Stanoević Silvester 2 — Bogdanović Josip pok. Luke 5 — Torre Aleksijo 4 — Marinković Jure 1 — Demaria Petar 4 — Vitaljić Jakov Lukin 2 — Bogdanović Luka pok. Mate 1 — Borčić Petar pok. Ante 1 — Borčić Vicko pok. Petra 2 — Bogdanović Nikola pok. Luke 1 — Borčić Vicko pok. Jakova 2 — Zanki Andrija pok. Luke 2 — Petrić Sime učitelj 5 — Martinis braća pok. Mladena 10 — Zitko Ante 5 — Foretić Frano 2 — Marinković Vicko pok. Ivana 10 — Stanoević Ante Antuša 6 — Dezulović Ivan p. Nikole 2 — Zončić Nikola pok. Mate 2 — Vitaljić Miho pok. Andrije 2 — Bratanić Stjepan c. k. nadzračar 1 — Božanić Miho pok. Ante 1 — Martinis Doma pok. Andrije 10 — Mariani ud. Jela 2 — Zambarin braća pok. Andrije 5 — Petrić Ante pok. Luke 5 — Burla Duje 1 — Tomičić Antica 2 — Stanoević Ante pok. Mate 3 — Kučić Mate pok. Ante 3 — Burla Andjeo 1 — (slijedi Komizi a).

(Slijedi).

Za uvrstbu Oglasa u zadnju stranicu valja se obratiti Tiskarni Josipa Ferrari u Zadru. — Per l'inserzione degli Avvisi nell'ultima pagina rivolgersi alla Tipografia Giuseppe Ferrari in Zara

ELISIR STOMACALE CORROBORANTE

ELISIR STOMACALE CORROBORANTE

Milioni

adoperano contro la **TOSSE** raucedine, catarro e ingorgamento, tosse convulsive le

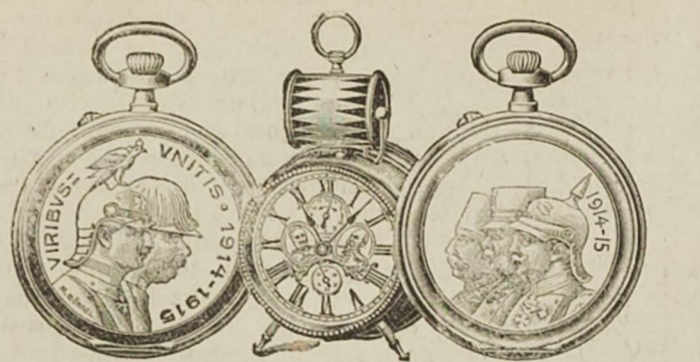
Kaiser Caramelle pettorali (con tre abeli)

6050 certificati di medici e privati attestano il buon successo

Bomboni oltremodo piacevoli e gustosi.

Pacchetti 20 e 40 cent. Scatole 60 cent. Vendesi presso: Giorgio e Spiridione Brečić Droghieri in Zara; P. Novak farmacista in Lesina; S. Boglič farm. in Knin; Norberto Cindro farm. in Traù; A. Karlovac farm. in Cittavecchia e G. de Borzatti farm. in Milna.

Ratni časovnik 1914!

Sa dvostrukim reljefom: Nj. Veličanstvo Cesar Franjo Josip I. i Vilim II. Mit vereinten Kräften ili Viribus unitis 1914, sa gvozdem ili sa službenim saveznim krstom c. i k. Ratnoga Ministarstva: od čelika ili nikla kr. 5, sa kožnim povezom na ruku kr. 6, vanredno plosnat kr. 5, sa radijskim brojevima kr. 10, sa džepnim budilnikom kr. 15, jeftin časovnik od nikla kr. 3, lanac na ratni časovnik kr. 1; ratni budilnik „Kanone“ kr. 5; ratni budilnik „Trommier“ kr. 6; 3 godine jamstva. Salje uz pouzecu Prvo skladište ratnih časovnika

MAX BÖHNEL,
Beč, IV. Margarethenstrasse 27/69.
Izvorni tvornični cjenik besplatno.
Novo! Sreben časovnik sa povezom na ruku i sa dvostrukim zaklopcem kr. 20.

TISKARNICA

G. FERRARI

(naslj. Petra Jankovića)

Calle Larga ZADAR Telefonbr 87

Tiskarnica je snabdjevena najnovijim materijalom kao i najmodernijim strojevima. Prima i izraguje što prije i najvećom pažnjom kumudrago tiskarnu radnju, pismenima latinskim, njemačkim, ćirilicom, i grčkim. Izvršuje kromotipografične radnje, radnje su tri boje i t. d. osmrtnice, posjetnice, omote, račune, fakture, trgovinske police i t. d.

sve uz najniže cijene da se nemaboja ti konkurencije.

SOCIETÀ OFFICINA MECCANICA E FONDERIA

Inggneri: PIETRO VERACI in FIRENZE.

Anonima con Sede in Firenze. — Capitale versato Lire 1.200.000.

Assortimento il più completo di

MACCHINE OLEARIE

premiare con due gran prix, due diplomi di 1.º grado e sette medaglie d'oro.

Assume forniture a condizioni favorevolissime.

Rappresentante la Ditta: **FRATELLI MANDEL & NIPOTE — ZARA.**

FRATELLI MANDEL & NIPOTE

BANCA CAMBIO-VALUTE — ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: *Lettere di pegno 4 1/2 del Credito fondiario dalmato Obbligazioni provinciali dalmate 4 1/2. Lettere di pegno 4 1/2 o 4 1/2 della Banca Commerciale di Budapest. Lettere di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4 1/2. Prestito ferroviario Bulgare al 6 e 5 1/2. Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4 1/2 ecc*

ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse.

CEDE Cartelle di lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: *Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor. 400.000, in rate mensili di Cor 20 Credito fondiario Austr. 3 1/2. Vinc princ. Cor. 100.000, in rate mensili di Cor. 10. Credito Mobiliare Aust 1858. Vinc. princ. Cor. 300.000, in rate mensili di Cor. 20. Banca Ipotecaria Ungherese 4 1/2. Vinc. princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10. Lotti turchi 1870 da fchi 400. Vinc. princ. fchi 600.000, in rate mensili di Cor. 8. Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane e Ungheresi. Vinc. princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6. Singole cartelle Cor. 2 ecc.*

ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4 1/2.

RILASCIA Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarica di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e di richieste dei propri clienti, senza alcuna sp.

ASSICURA Cartelle di lotteria e Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabilite.

ASSUME Assicurazioni nei rami: *Incendi, Vita, Accidenti, Furto con iscesso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.*

SRPSKA ŠTEDIONICA

u ZADRU

(protokolisano udruženje s ograničenim jamstvom).

OSNOV. 1901. — ZAP. RAD. 1902.

PRIMA NOVAC na članske knjizice i na one stalne nedjeljne štednje. Najmanji je ulog ove vrste štednje 50 para (helera) sedmično; štednja traje 4 godine.

PRIMA NOVAC na uložne knjizice od 1 krune na više uz kamatu 4 1/2 1/2; otkaz po pogodbi.

PRIMA NOVAC u tekući račun, vršeći sve naloge svojih kontokorentista. Uslovi po pogodbi.

PRIMA OSTAVE na čuvanje i rukovanje, uz naročite uvjete.

IZDAJE zajmovena mjenicu, obveznicu ili u tekući račun sa i bez hipotekarnog o-jeguranja.

IZDAJE račune na račun zaloga papira od vrijednosti, zlatna i srebrna novca.

ESKOMPTUJE izvučene papire od vrijednosti i kupone.

KUPUJE i prodaje papire od vrijednosti, čekove, devize i svakovrsni strani novac uz najpovoljnije uslove.

PRODAJE promesse za sva vučenja.

PREGLEDA izvučene brojeve svih vrsta papira od vrijednosti.

OSJEGURAVA srečke i ostale vučenju podložne papire od vrijednosti protiv gubitka pri vučenju.

VRŠI NAPLATE i ISPLATE u i izvan Monarhije.

OBVALJA SVE POSLOVE BRZO, TAČNO KULANTNO.